

BONA PAU

PRENSA
CORONA

Nº. 589 - Any L - MONTUÏRI - MARÇ - 2002

LA INFANTESA, PROTAGONISTA DE SA RUA

BREUS

Pere Sampol, President

En el transcurs de la II Convenció Federal celebrada el passat 23 de febrer, Pere Sampol Mas fou nomenat per unanimitat primer president del PSM-Entesa Nacionalista, federació que agrupa els nacionalistes mallorquins, menorquins i pitiüsos. Rebi la nostra enhorabona.

Danys del temporal

Els Ajuntaments de les illes han estimat en 36 milions d'euros (6.000 milions de pessetes) els danys a infraestructures públiques produïts pel temporal de novembre passat. L'Ajuntament de Montuïri ha valorat el del nostre terme en 42.672 euros (7.100.000 pessetes).

Llibres rebuts

Editats per l'Institut d'Estudis Balearics hem rebut dos llibres: *Pere Quetglas -Xam- Miscel·lània*, el qual comprèn un bloc monogràfic dedicat a la memòria del pintor i caricaturista (1915-2001) i un altre bloc, *Miscel·lània*, on s'inclouen col·laboracions de 12 autors. L'altre volum, *El moviment associatiu a les Illes*, inclou un recull de recerques i aportacions a les XIX Jornades d'Estudis Locals sobre dit moviment, des de finals del segle XIX fins a l'actualitat, el qual comprèn un estudi del nostre col·laborador Guillem Mas, en referència a Montuïri, treball que pensam reproduir pròximament.

BONA PAU Montuïri

Director: Onofre Arbona Miralles

Redactors i col·laboradors:

Joan Miralles i Monserrat, Catalina Sastre Pericàs, Mateu Rigo Bonet, Guillem Mas Miralles, Miquel Martorell Arbona, Antoni Mateu Socias, Melcior Nicolau Jaume, Catalina Barceló Mayol, Josep Oliver Verd, Rafel Pons Mairata, Felip Munar i Munar, Gabriel Camps Ferrer i Miquel Mascaró Crespi.

Administració: Martí Ferrer Sampol
C/ Es Pujol, 5 - 07230 Montuïri - Tlf. 64 66 93

Imprimeix: Tirrena, S.A. Manacor

Depòsit legal: PM 133 - 1958

Nota: Les opinions aparegudes en els articles firmats, sols són atribuïbles als seus autors.

Correu electrònic: oabonapau@terra.es

Els petits de l'escoleta "Molinet de Vent" el dijous llader, dia 7 de febrer, així disfressats es fotografiaren a l'escalonada d'es Graons

Comunicat de premsa

Unió Mallorquina ens participa que ha posat en marxa un servei d'atenció telefònica al ciutadà a fi de donar urgent resposta a totes les cridades i denúncies. Tlf. 902 07 80 90.

Epidèmia eradicada

L'epidèmia de llengua blava que a finals del 2000 va afectar la cabana ovina de Balears sembla que prest es declararà eradicada per la Direcció General de Ramaderia, ja que es considera que el virus no circula per les illes.

Inseguretat del tram Son Ferriol-Montuïri

Al llarg d'un estudi, un grup d'enginyers, ECO, en referència al desdoblament del tram Son Ferriol-Montuïri, tal com està projectat, considera que "es crea una situació no desitjada des del punt de vista de la seguretat vial, perquè la gran diferència entre les velocitats, provoca un augment d'accidentabilitat". Un col·lectiu que també està en desacord amb molts altres punts d'aquest projecte.

Aquesta revista ha rebut el suport de

GOVERN DE LES ILLES BALEARS

Conselleria d'Educació i Cultura
Direcció General de Política Lingüística

ES GRAONS

Sensibilització

La nombrosa afluència de públic a la conferència que sobre la prevenció del càncer va oferir el Dr. Llull el passat 15 de febrer esdevingué una mostra palesa de l'interès i sensibilització dels montuïrers a l'entorn d'una de les més greus malalties que des d'anys ençà assota la humanitat.

Deixadesa

Les colles d'al·lots que alguns vespres i sobretot els fins de setmana se'ls veu rondar per un i altre carrer de la vila, cridant i provocant-se uns i altres i també interferint amb els seus renous la tranquil·litat de les cases confrontants són mostra evident de la deixadesa i abandó dels pares vers als seus fills preadolescents.

Continuïtat

Hem vençut. Sí, però no es tracta ni molt manco d'humiliar els vençuts, tots aquells pusil·lànimes, d'ànim feble i tímid, que des de fa més o manco temps no esperaven que de cap manera arribàssim a celebrar les nocs d'or de **Bona Pau**.

Ara bé, aquesta victòria s'ha de considerar en primer lloc com un triomf del poble que ha tengut per espai de 50 anys la suficient flexibilitat i paciència per aguantar i admetre les diferents errades i també encerts que hem anat plasman en aquestes pàgines, ja que, arribats a aquesta fita, reconeixem que no tot ha estat oportú i afortunat, com també s'hi han vessat escrits impertinents i equivocats, fora de lloc. Ho consideram i de la mateixa manera que pels encertats i coherents ens alegrem i compartim satisfacció, pels menyspreants i fora de to en demanam disculpes i perdó.

La celebració de tan memorable esdeveniment, com són les nocs d'or, passaria com una commemoració més si aquesta circumstància no s'aprofitàs com una avinentesa per projectar un futur per a **Bona Pau** amb optimisme i també i sobretot per fermar i assegurar un demà amb empremta de ferma continuïtat. Un futur que hem de projectar amb confiança i seguretat de pervivència, comptant en què unes noves generacions preparades empenyen i uns altres montuïrers i montuïreres possiblement es disposaran a plasmar en aquestes pàgines tot quan interressa als lectors d'avui i de demà. Ells seran els qui en el futur ompliran el buit que deixarem els qui ara, empesos pels anys, redactam aquestes pàgines. S'albiren temps diferents, canvis de mentalitat, progrés a velocitat quasi inabastable... un altre Montuïri, unes persones molt diverses

a les qui fa 50 anys rebien i llegien **Bona Pau**.

Així i tot aquesta revista ha de continuar feel als principis que aleshores la varen impulsar, tal com en aquell temps preveia i escrivia Pere Capellà en el número 4 (juny de 1953): *Una fulla... que sia montuïrera com es Graons i es Fossar*". Paraules que ens varen quedar gravades i per això n'hem deixat constància d'una manera molt preferent —que no vol dir total— en el transcurs d'aquests 50 anys. S'ha escrit i ho tornam a remarcar: **Bona Pau** ha de ser una publicació dels montuïrers i per als montuïrers, i per tant ha d'inserir totes aquelles informacions que facin referència al passat, present i perspectives de futur referides al nostre poble. Naturalment, vistes i considerades des de l'avui, en el moment en què un escriu el text que ha de sortir publicat. És per això que aquells articles que poc tenen que veure amb Montuïri passen a un segon terme i sols són publicats quan hi ha manca d'originals referents al nostre poble. Els reportatges de l'avui, les rememoracions de l'ahir, els passatges de la vida montuïrera d'ara i d'antany sempre tendran preferència.

Repetim i reiteram: la victòria que pregonam al principi sols es podrà celebrar complida quan hagin passat anys de continuïtat. Ara únicament s'ha de considerar un èxit momentani; però, això sí, assolit.

O. ARBONA

Les manifestacions culturals o lúdiques sempre tendran cabuda a **Bona Pau**

DOS DITS DE SENY

Abans de criticar

No importa que sien persones majors per criticar. Fins i tot la gent de poca edat ja comença a criticar moltes de les postures o actituds que no les agrada. Basta que no tinguin els mateixos punts de vista sobre un o altre aspecte per esser criticats. En canvi aquells que critiquen, si són persones d'edat, no pensen que quan ells eren més joves no es conduïen de la mateixa manera ni tenien els mateixos punts de vista que ara.

En certa ocasió un montuïrer en reprenia un altre perquè criticava un jove i li deia: *Tu has tengut deu mil vegades més experiència que ell en aquestes coses. Com pots esperar que ell tenguí els teus punts de vista, el teu seny o la teva iniciativa, encara que sigui una persona corrent? Dona-li temps. Què feies tu quan eres jove? No recordes les equivocacions d'ase o els disbarats de beneit que feies?*

Poc a poc va anar pensant que quan era jove el seu comportament encara era pitjor que el d'en Pere. I a partir d'aleshores quan es disposava a censurar un altre començava dient-li que ell a la seva edat era pitjor.

No hi ha ningú que hagi nascut amb el seny i l'experiència d'una persona ja major. I són majoria els qui de joves han comès moltes barabassades. Per aquest motiu totes les persones haurien de mesurar les seves expressions quan volen censurar tant els joves com els de la seva edat. I, sobretot, si un es posàs a considerar la seva llista de defectes que temps passat ha comès, actuaria d'una altra manera, el seu comportament seria molt millor i de més seny, sobretot quan es tracta de reconèixer i parlar dels errors dels altres. Per això és aconsellable considerar els propis errors abans de criticar els dels altres.

SALOMÓ

Al meu amic Antoni Gomila

Ja em perdonaràs, estimat amic, que empri aquest gènere epistolar per adreçar-me a tu, però no en sé cap altra de millor perquè rebis uns sentiments que he anat congriant d'ençà de la nostra coneixença. Tanmateix, bé saps que quan vaig veure el teu nom al diari, un calfred va recórrer tota l'espina i esclatà al cervell com una mamballeta ferotge, i vaig amollar el paper, i em va sortir només un pare-nostre mentre unes llàgrimes solcaven, esmaperdudes, galtes avall. Te n'has anat, amic, sense fer-nos avinent les entresenyas de rigor, i això fa molt de mal; ni un telèfon, ni un correu electrònic, ni una adreça... només el silenci; i és en aquest silenci que vull comunicar-me amb tu, com si et tingués al davant, com si em seguissis parlant -il·lusionadíssim- del "teu" conte curt, dels teus projectes culturals, de les teves activitats en favor de la conscienciació envers la necessitat

de la formació, de les teves idees excel·lents sobre la inversió privada en el món cultural, etc. I ja ho veus, ara no et tenc al davant -jo et veia gran, enorme, supòs que per la meua migradesa física, també tot parlant-me dels teus projectes que volies que tots compartíssim perquè ens ho

deies de tot cor.

Només dues setmanes abans em vares retornar el disseny del llibre del X Concurs de conte curt Sant Bartomeu; hi havia una nota sobre el mateix sobre amb què jo te'l vaig fer arribar: "Molt bé, Felip, endavant!" Així, només amb quatre paraules escrites. A tu t'agradava més parlar, poder convèncer les persones tot mirant-les als ulls, amb els gestos pausats, la veu assossegada, com si cada mot esdevingués un projecte per a començar a teixir. Uns dies abans vàrem parlar, et vaig dir que retrassàrem el llibre perquè el professor Gabriel Janer Manila ens faria arribar el seu parlament de presentació del llibre de l'any anterior, un parlament que tu no has arribat a llegir, però et puc assegurar que ha quedat impecable, que ha donat un to al llibre que t'hagués agradat, i, ben segur, un moment o altre, haguéssim comentat aquest encert. No sé si arribares a llegir la meua felicitació que et vaig dur al despatx devers Nadal; parlava d'il·lusió i d'esperança, de nous reptes i nous horitzons, de tot el que tu escampaves, precisament.

L'any passat vares venir a la III Mostra de glosats que vàrem fer a Manacor, el teu segon poble, i amb qui comparteixes tantes i tan bones amistats -no et pots imaginar com t'aprecien, benvolgut Antoni, com et valoren també a Manacor-. Tu anares a cercar a l'aeroport uns improvisadors que venien de fora, i sopàrem junts a Montuïri d'un pa amb oli exquisit; gaudires amb nosaltres durant tot el dissabte següent, primer al dinar i després al Teatre Municipal, i quedares meravellat de l'art d'aquestes persones que fan el que a tu sempre t'ha agradat: parlar, cercar sempre l'expressió adequada, el moment oportú, el joc del llenguatge. Enguany ja formaves

part de la comissió organitzadora de la IV Mostra, i per això, dia 16 de març, el teu nom ha ressonat al Teatre de Manacor, i t'hem lliurat la Flor Romanial, aquella mateixa que va guarir aquell rei que estava condemnat a la mort. Ha estat l'homenatge de l'Associació Cultural Canonge de Santa Cirga a la teva tasca, a la teva empenta, al teu amor cap a la nostra llengua i cultura, cap als nostres costums.

I aquestes qualitats t'empenyien a lloar, també, aquelles persones que veies que representaven el teu pensament, la teva acció, el teu temperament. Tu mateix em vares contar una anècdota que et va succeir unes setmanes abans: estaves xerrant amb unes persones a la Plaça de Montuïri i va passar el conseller d'Educació i Cultura, Sr. Damià Pons; i, sorprenentment per a tu, va venir a saludar-te i a demanar-te sobre els projectes que duies entre mans. "Això sí que és un conseller!" vares exclamar a les persones que estaven amb tu i que, precisament, no eren de la mateixa corda del conseller. "Meam si n'apreneu: aquest home sí que sap on té el nord, sí que sap valorar la feina i les persones". I pots estar ben segur, amic Antoni: també fou ell, Damià Pons, qui em va venir a cercar tot per comentar-me la tristesa que sentia per la teva pèrdua.

M'acab d'assabentar que el conte curt de Montuïri portarà el teu nom. Crec que ha estat una bona iniciativa de l'Ajuntament de Montuïri, perquè aquest fet vol dir que es dona suport i continuïtat a la feina que tu vares començar i que estam disposats a no deixar oblidada. Tal vegada aquest sigui el millor record que podem tenir de tu; i tu romandràs satisfet quan vegis que la teua il·lusió no ha estat debades. I romandràs en la nostra memòria per molt de temps: trobarem adesiara un paper teu, el teu nom, una fotografia, una paraula que el vent ens portarà; i nosaltres et farem viu mentre la nostra memòria perduri, fins que un dia, quan ens retrobem, quan haurem perdut definitivament els llaços terrenals, la nostra relació ja no serà de simple amic, sinó que haurem passat a dir-nos i a ésser, veritablement, germans.

Rep una forta abraçada, aquella que no ens vàrem fer la darrera vegada que ens vàrem veure.

FELIP MUNAR I MUNAR

**confio en
nòmina viva**

*mes a mes,
més avantatges...*

per als meus

**"SA
NOS
TRA"**

CAIXA DE BALEARS

*Gent de
confiança*

HISTÒRIES DEL SEGLE XX A MONTUÏRI - X

Signes de modernitat

La música a ca nostra era omnipresent. Sovint, les veus de les sopranos amaraven de romanticisme tota la casa i els seus refilets, aguts i sostinguts, vibraven onsevilla amb aquell seguit de notes ràpides emeses sobre una mateixa síl·laba. Mon pare era un enamorat de l'òpera i particularment d'en Verdi. Quantes vegades vaig sentir cantar els amors desgraciats de na *Violeta Valéry* i el jove *Alfredo Germoni*! La *Traviata* era el pa de cada dia dins aquella casa de la cantonada quan mon pare vivia. I no en parlem de *Rigoletto*, obra dramàtica, tràgica, patètica, on el tenor, que encarna el duc capritxós i llibertí, interpreta la famosa ària *La donna é mobile*. També *Nabucco*, *Aida*, *Otello*, *Il Trovatore*, *Un ballo in maschera*...Tota la lírica italiana d'en *Giuseppe Verdi* era ben present a ca nostra. Mon pare cada dia reproduïa el so dels diversos drames, enregistrats en els discs fonogràfics de 33 revolucions per minut. Després, quan sortí el disc compacte, fou dels primers en adquirir un reproductor digital per obtenir encara més fidelitat amb l'audició dels seus personatges operístics. Per a ell la tècnica era molt important, sobretot si li permetia escoltar amb més qualitat les seves operes preferides. Sempre estava a l'aguait dels darrers avenços tecnològics. Tenia una curiositat enorme per la maquinària, pels aparells moderns, per la inventiva. Qualsevol ormeig innovador era per a ell un gran descobriment. De fet, en el seu diari, narra tot un seguit d'esdeveniments de tipus tècnic que tin-

gueren lloc a Montuïri a la primera del segle XX.

Conta que la primera projecció de cinema a Montuïri es va fer l'any 1907. L'esdeveniment va tenir lloc a can Pep Collet i només unes quantes persones, entre elles en Joan Verd Arbona, apotecari Verd, li deien, i el seu fill Pep, contemplaren, astorades i receloses, la màgia dels germans *Lumière*. Les imatges que es bellugaren a la pantalla eren d'una cinta francesa. Els assistents a aquella projecció, quasi bé clandestina, possiblement no intuïren que a començaments de la segona dècada del segle funcionaria a ca n'Eloi un cinema públic. Les ombres mudes que es movien sobre una tela blanca causaren tal impacte que a l'any 1921 una altra sala de cinema mut s'inaugurava al poble. Era el *Salón Sampil*. En certa manera aquelles cintes de cel·luloide obriren finestres a un mon nou, meravellós i fantàstic, que feia oblidar per un moment la feina dura i moltes vegades infructuosa del camp i predisposava a qüestionar certes coses que sempre s'havien considerat immutables. Tècnicament les bobines que contenien les pel·lícules es rodaven a mà i el llum necessari per a la projecció era de carbur. Més tard, amb l'arribada de l'electricitat, es va utilitzar un arc elèctric que produïa una gran potència lumínica.

Altres coses que també es posaren a rodar a començaments de segle foren les bicicletes. No sé si la primera bicicleta que hi hagué a Montuïri va esser d'en

que tengué molt de ressò, prova evident que la màquina de dues rodes s'anava imposant. Ben prest es convertiria en un dels sistemes de locomoció més populars. Un altre mitjà de transport que començava a circular però que no fou, ni de molt, tan popular, va esser el cotxe. A la primera, al poble, n'hi havia molts pocs. Tan sols tres o quatre: el Ford de l'amo en Biel Llull i els citroens de Don Joan Ferrando, el de Donya Carme de son Rafel Mas i el de l'amo en Biel Rei.

El meu pare també fa esment a la societat lúdica que hi havia al cafè d'en Pere Pieres. Un temps can Pieres també era un establiment públic i, a damunt, hi havia el local del Centre Instructiu de Montuïri. Els fundadors foren en Pep Potecari, el metge de Meià, en Joan Vermell, els Collells...Entre d'altres activitats els socis es dedicaven a la lectura però també, amb un gramòfon, hi feien balls. Altra vegada, la innovadora electricitat propicià que a aquesta entitat recreativa s'hi instal·làs la primera ràdio del poble. El receptor era un *Uranus* i hagueren de muntar una antena, els fils de la qual anaven de can Pieres a ca don Bartomeu Ferrando. A la mateixa associació cultural tots els socis anaven a escoltar-hi la ràdio. Es posaven uns auriculars que pareixien orellanes i havien de pagar un velló si ho volien sentir. Una vegada un dels fundadors de l'agrupació, en Pep Potecari, va oir tocar les hores de París i ho va contar a la seva padrina. Aquella doneta tota astorada digué: Com no vos ha de castigar el Bon Jesús... Voleu esser tant com Ell!

A poc a poc i amb l'ajuda de la tècnica el poble s'anava deixondint. Prest sorgirien organitzacions que promourien un canvi dins els sementers agostats del caciquisme.

ANDREU BENESTRUC

Fons bibliogràfiques:

AMENGUAL, Baltasar i TAULER, Bartomeu. *Entrevista a Josep Verd Palou - Pep Potecari*. Bona Pau. Juliol 1983

ARBONA MIRALLES; Onofre. *Montuïrers que han deixat petjada*. Joan Verger Ribas -Metge Fraret-. Bona Pau. Montuïri 2001

MARTORELL ARBONA, Miquel. *Entrevista a Joan Ramonell Aloi -Matxo-*. Bona Pau. Novembre 1992

MIRALLES MONSERRAT, Joan. *Un poble, un temps*. Miquel Font Editor. Palma 1995

Un dels primers cotxes que hi hagué a Montuïri, del que en parla l'autor

Rafel Mas, Cardell de mal nom, i la segona d'es metge Fraret, però el cert és que, cap als anys 1912 o 1913, s'organitzà a la possessió de son Company una Festa del Pedal

En homenatge a Antoni Gomila

Dia 1r d'abril, segona festa de Pasqua, a la sala d'actes de l'Ajuntament amb motiu de la presentació oficial de l'XI Concurs de Conte Curt "Antoni Gomila" - Sant Bartomeu 2002 i també de la presentació del llibre que conté els tres contes guanyadors del passat X Concurs, es retrà homenatge al qui en fou promotor i patrocinador els darrers anys, acte que està previst començar a les 9'30h del capvespre.

Després que el director de **Bona Pau** hagi presentat l'acte i el pròxim concurs literari, el nostre col·laborador Felip Munar dedicarà unes paraules en homenatge pòstum a Antoni Gomila, com a record i reconeixement a la tasca que en vida féu per a la promoció, divulgació i prestigi d'aquests premis literaris. La presentació del llibre anirà a càrrec de Jaume Gual, Director General de Planificació i Centres de la Conselleria d'Educació i Cultura. L'acte serà conclòs pel Batle de Montuïri.

Cal al·ludir que el llibre que es presentarà, Antoni Gomila ja l'havia deixat enllestit abans de la seva sobtada mort, i a punt de sortir d'impremta perquè no hi hagués dilacions d'última hora.

Glosa

En homenatge a Magdalena Mulet Roca per la seva jubilació, per tot quant ha fet per a la Germandat de Donants de Sang

Quan una persona honrada,
el seu deure ha complit,
creix el cor dins l'infinit
d'alegria ben guanyada.

La senyora jubilada
que de nom és Magdalena,
d'amics té Mallorca plena
i de tots molt apreciada:
Déu li do vida a balquena
per ser ben recompensada.

Això no és cap despedida;
és pas a la llibertat,
i a una vida més tranquil·la
recordant la Germandat;
entre amics i la família,
gràcies pel servei prestat.

ANTÒNIA ADROVER

Dades per a l'estadística Concurs Conte Curt Sant Bartomeu

Autors i obres premiades en les 10 edicions

1992 - I - (10 obres presentades)

1r- Gabriel Julià Adrover	<i>L'abat Joan</i>
2n- Magdalena Mayol Mas	<i>De com varen desaparèixer les cuques/</i>
3r- Gabriel Juan Galmés	<i>La pedra verda /de llum</i>

1993 - II - (14 obres presentades)

1r- Pere Josep Palou i Mas	<i>L'immortal</i>
2n- Catalina M ^a Sala Barceló	<i>La filla de l'arc de Sant Martí</i>
3r- Miquel Martorell Arbona	<i>La decepció d'en Tià</i>

1994 - III - (12 obres presentades)

1r- Miquel Martorell Arbona	<i>Dies de sol i de festa</i>
2n- Marius de Juan i Escuder	<i>Qui va matar Guillaume de Lorris</i>
3r- Rafel Crespí Ramis	<i>El problema</i>

1995 - IV - (16 obres)

1r- Jeroni Salom	<i>L'acomodador</i>
2n- Felip Munar i Munar	<i>Vos he de dir adéu</i>
3r- Carme Julià Arechaga	<i>Focs d'artifici</i>

1996 - V - (15 obres)

1r- (Desert)	
2n- Felip Munar i Munar	<i>Això era i no era</i>
3r- (Desert per incomplir les bases)	

1997 - VI - (17 obres)

1r- Pere J. Santandreu Brunet	<i>Divendres Sant</i>
2n- Maria Roig Martínez	<i>El triomf de mig segle de callar</i>
3r- Miquel Àngel Vidal Pons	<i>L'encaixador</i>

1998 - VII - (17 obres)

1r- Pere Joan Martorell Castelló	<i>El mal de la veritat</i>
2n- Miquel Àngel Vidal Pons	<i>Els graus de coneixement</i>
3r- Francisca A. Mercè Sabater	<i>Alzheimer</i>
Accèssit - Gabriel Mestre Oliver	<i>La nit de glòria de Luzi P</i>

1999 - VIII - (6 obres)

1r- Miquel Àngel Vidal Pons	<i>Crepuscle al paradís</i>
2n- Gabriel Florit Ferrer	<i>Varen ser tres</i>
3r- Pere J. Martorell Castelló	<i>Un tros de passat</i>

2000 - IX - (74 obres)

1r- Jordi Ferrer Frigola	<i>Pirineus</i>
2n- Albert Garcia Elena	<i>Llistes de cansament</i>
3r- Xavier Fàbrega Vilà	<i>L'home del millor i únic conte</i>

2001 - X - (71 obres)

1r- Josep Noguerol i Mulet	<i>Perdre els papers</i>
2n- Maria V. Secal Formentino	<i>La nedadora</i>
3r- Nel·lo Navarro	<i>Armes químiques</i>

S'ha dit qu...

PER MONTUIRI

La gent jove passa de quasi tot, en particular de les tradicions que conserva i complau la gent d'edat. A sa rua qualcú demanava on era la joventut montuïrera. Qualcun se'n veia, però pocs.

*

S'esperava que algunes carrosses o comparses de sa rua ridiculitzassin qualcú o qualche fet o institució. Però... es veié poca iniciativa en aquest sentit. Ni tampoc es pogueren contemplar reivindicacions ostensibles, ni postures o exigències extremes. Per a alguns fou massa seriosa. Ara bé, els "cossiers i "dimoni" ens feien enyorar Sant Bartomeu.

*

Que hi anava de xalest el batle i alguns "consejals" a sa rua! Quasi se'n varen dur dos primers premis.

*

Qualcú que va veure després de sa rua moltes garrofes pe'n terra demanava si havien donat menjar als... tractoristes!

*

El Dr. Arbona (metge montuïrer) el passat 10 de febrer a *Diario de Mallorca* des de la Conselleria d'Educació deia que "hi ha més estrès en els centres públics que en els concertats i també més, entre les dones que entre els homes". Les seves raons tindrà amb tals afirmacions.

*

Després que TVE ha promocionat una jove mallorquina, ara se n'ha de proposar una de montuïrera. Prest es faran votacions per elegir-la.

*

Ràdio Murta no és *Ràdio Montuïri*, però aquesta es val del seu equipament, de les seves instal·lacions, però els seus locutors no són de la vila. També se cerca gent per promocionar-la.

*

Per cert, que a sa desfilada de sa rua, un que veié tant de lloc buit a sa carrossa de *Ràdio Montuïri* demanava si ell hi cabria, tantes ganes tenia

d'alçar la veu i dir quatre veritats a qui s'ho mereix.

*

En Pep Roca "Tevet" tornà d'Àfrica dia 26 de febrer acompanyat de la seva nova esposa, la mora Amal, i dia 1 de març fou rebut a la vila amb tots els honors per la Banda de Música, la qual els va interpretar la marxa nupcial de Mendelssohn.

*

L'alegria d'en Sebastià "Caieta" després de treure més de 300 milions de pessetes en una "quiniela" era contagiosa. Però no, les pessetes!

*

En Miquel "Lloret" es queixava perquè un ca negre li havia destrosat al seu galliner. I en Pere "Malherba" es lamentava perquè li havien fet una "mortandat" de "quicos". I en Xesc de Son Trobat no se'n podia avenir que li haguessin robat el cotxe. A finals de mes cap d'ells no sabien qui els pogués donàs aclariment.

*

Un diumenge de febrer un cartell a un cafè el poble deia: "Cerrado por descanso de los clientes", Ningú no

JA VOS PODEU FELICITAR: NO LA DESENTERRARAN A SA PESSETA. S'EURO HA GUANYAT D'UN BON TROS

se'n podia avenir que els clients tenguessin vacances!

*

Alguns dissabtes o diumenges se senten coets. N'hi ha que diuen que en "Quelet" o na "Cati" celebren els resultats del futbol. És una manera d'exterioritzar l'alegria.

*

Ha millorat molt la neteja del punt verd, ja no es veuen tantes restes d'altres materials que alguna gent deixava tirades. I també s'ha d'alabar la pulcritud exterior del Pou del Rei i el seu entorn: fins i tot els vespres es un plaer veure'l il·luminat. A l'estiu, ara amb els bancs, serà agradós passar-hi una estona.

EN XERRIM

Ferreria Rafel Miralles

Més de 20 anys
treballant el ferro

Carr. Palma-Manacor s/n • Telf. 971 64 62 88 • Montuïri

Carnaval: Sa rua

De la rua d'enguany, celebrada el disabte dia 9, s'han d'esmentar alguns caires positius i que molta gent va alabar, com fou la serietat i bon comportament de tots els participants; no hi hagué notes estridents, la gent va respondre així com pertoca, l'hora del començament fou l'adequada (a les 4'30 de l'horabaixa) i això féu que no s'acabàs amb fosca i la gent d'edat i nins petits hi poguessin participar i gaudir fins a l'acabatall. Per tant és pot considerar un èxit, tal com es pot rememorar a les fotos de les pàgines centrals: els participants no varen desmerèixer, l'originalitat i bon gust va predominar.

Campanya contra el Càncer

Dia 15 a la sala d'actes de l'Ajuntament el Dr. Ramon Llull Cerdà (a qui li agrada que li diguin "Ferrerico") amb la sala plena de gom a gom (millor dit, no hi cabien) va oferir una conferència il·lustrada amb diapositives, sobre la prevenció i possible curació del càncer. Una xerrada entretinguda i interessant.

La conferència del Dr. Llull Cerdà sobre prevenció del càncer fou molt interessant

Tercera Edat Dinar de Darrer Dia

L'Associació de Persones Majors va organitzar un dinar a base d'arròs de peix i bullit d'ossos de porc el darrer dia

de carnaval, dia 12. A més, hi hagué ball i un bon grapat de disfresses.

Eleccions de l'Associació de Gent Gran

Dia 17 fou reelegida presidenta de l'Associació de Gent Gran de Montuïri Joana A. Roca Portell i posteriorment es va elegir la resta de la junta directiva, la qual romangué així: vicepresident: Bartomeu Isbert Manera, secretària: Joana Miralles Tous, tresorer: Miquel Bauzà Serra, vocals: Magdalena Bauzà Mas, Joan Martorell Bauzà, Joana Manera Servera i Margalida Garcia Miralles.

De l'Ajuntament

Els pressuposts de 2002

El passat 26 de febrer en un ple extraordinari es varen aprovar els pressuposts de l'any 2002, la quantitat dels quals importen 1.410.380 € (234.667.487 pts.), un 11% superior al de l'any passat. L'oposició va votar en contra.

(En el proper número n'ofrirem detallada informació així del con ple ordinari que s'haurà celebrat el 5 de març).

Restaurant
Ca's Carboner

(DIMARTS TANCAT)

REFRESCS DE NOCES, COMUNIONS, BAPTISMES...

Ctra. Manacor, km. 28 • Tlfs. 971 64 65 04 - 971 64 40 66
07230 MONTUÏRI

bar

Ca na Poeta
music

Carrer Major, 7 • Telf. 64 65 29 • Montuïri

Antònia Verger Garau –de Mianes–

El primer taller de cosidores de Montuïri, la primera màquina de cosir... el darrer moliner... són evocats per aquesta dona de 80 anys a qui, quan era jove, li hagués agradat practicar l'atletisme

Capta de cop la teva idea i la resposta a les preguntes és clara i concisa. Ha complit recentment els 80 anys, però el seu esperit és jove. El diàleg que hem tengut amb ella l'ha anat adornant d'anècdotes i situacions per les quals ha passat ho han transcorregut, i que va evocant amb melancolia, unes vegades, i humor, unes altres. Té molt per contar. El que exposam aquí és una mínima part de la conversa que hem tengut amb ella. Conserva encara aquell punt de travessadisa que tenia de nina, i quan parlem dels anys vint i principis dels trenta, conta i no acaba, recordant un temps d'infància tan enyorat i llunyà. Un cabdal d'informació d'uns anys i un temps molt diferents dels actuals. El que segueix vol esser el relat mitjançant el diàleg d'un temps i uns costums irrepetibles.

Antònia Verger –de Mianes– va néixer el primer de febrer de 1922. Tengué un germà, Antoni, que fou militar. Es casà amb Miquel Ramonell Aloi. Tingueren una filla, Joana, i dos néts.

– On anares a classe de nina?

– A ca ses Monges, no vaig anar a altra escola.

– El teu ofici?

– Sempre he anat al camp. Però també a cosir. No oblidis que som filla i néta de sastressa.

– El qui escriu té uns records un poc desdibuixats, però persistents d'un taller de cosidores que tenien precisament la teva mare i la padrina aquí on viviu actualment. Pots donar-nos més detalls?

Li hem assenyalat un època de la que no es cansarà de parlar. És la seva debilitat. Inclina el cap lleugerament i somriu amb la boca closa.

– M'agadaria –ens diu– fer una breu història abans de res. La meva padrina materna, Catalina Pocoví Camps, fou la primera cosidora que hi hagué a Montuïri. Tenia una germana de la ma-

Antònia, davant el portal de ca seva, en el carrer Major

teixa edat, més o manco, i cosien juntes a ca seva, aquí on viu la metgessa Pocoví, al carrer Major. Elles varen tenir

la primera màquina de cosir que hi va haver al poble. Les ho dugueren de Ciutat, damunt un aset. Eren sastresses, però també feien gipons per a les dones i les joves del poble. Planxaven els pantalons amb un queixal de verro. No sembla vera, però era així. Allà començà el primer taller de cosidores; segur, el primer que existí al poble. Les dues es casaren: una amb mestre Miquel "Solleric" i l'altra –ma mare– a Mianes. La meva mare, casada ja, junt amb la padrina s'instal·laren aquí on vivim actualment. Eren sastresses les dues i continuaren en l'ofici instal·lant un taller de dones joves. La teva mare, entre d'altres, venia a cosir.

– Tu has viscut sempre al carrer Major, que sol esser un nucli actiu dins tots els pobles i has conegut alguns personatges que ja no hi són i que el temps ha difuminat. Pots anomenar-ne alguns?

– Ja ho crec. Per començar, la tia Pepa que molts han conegut. Era familiar nostra i vivia al pis. Jo era per a ella una espècie de "lazarillo", em volia sempre al seu costat. Amb alguns amos del poble

(Continua a la pàgina següent)

Seguridad y Limpiezas, S.A.

Gremio de Albañiles, 14

Tlfs. 29 50 92 - 29 50 66 - 20 63 11
Pol. Son Castelló 07009 Palma de Mallorca

(Ve de la pàgina anterior)

feien una cotxada i anàvem a dinar algunes vegades en l'estiu a Sa Colònia. No volia que l'abandonàs per res, i jo encantada. Després hi havia donya Carme Vanrell, de son Rafel Mas. Contava ma mare que el dia del seu sant, l'Ajuntament anava a visitar-la amb la música. Ella sortia al portal i tirava caramels als nins. Els senyors de cas Tinent, que vivien a on és ara "La Caixa", els de can Socies, els senyors de son Mojà, un capellà, els "Ferrandos"... aquesta gent no tenia moltes feines i entre ells feien tertúlia.

– Les classes socials estaven ben delimitades. Entre aquests estaments, socialment parlant, rics i pobres, les distàncies eren molt grosses?

– Hi havia sí, una certa separació entre els grups socials, però no arribava al menyspreu. Es comunicaven guardant les distàncies i respectant-se mútuament. Llavors era un altre món... Em fas recordar el que vaig sentir contar. Un fet curiós que tenia la seva gràcia. Com he dit, els senyors feien tertúlia entre ells. En certa ocasió passà mestre Andreu des Molí, el qual, damunt els llocs d'un aset tornava als parroquians la farina feta, del

blat que li havien duit a moldre. Sempre duïa amb ell un canet que nomia "Pitxón". Aturaven mestre Andreu perquè els fes una glosa. No estaven per ell. Era un any en què a can Ferrando dugueren la primera màquina de segar del poble. Quan la provaven, dins el sembrat hi havia una lloca i li tallaren les cames sense voler. El poble parlà de la màquina i la lloca unes quantes setmanes. L'amo Andreu es destirà d'aquesta: En "Pitxón" diu que reclama / i ho vol fer pregonar / que no facin màquines de segar / en no ser d'estopa i llana \ perquè el qui anirà a guaitar / no li tallin qualque cama.

L'entrevistada encara continua.

– D'aquesta manera eren llavors; era un mode de passar el temps i comentar els esdeveniments. Però la cosa no acaba així. L'aset també féu una glosa a mestre Andreu i li digué: "Has dat menjar a sa porcella / i a mi no me n'has donat \ en haver d'anar a Ciutat / t'eixancaràs damunt ella".

– És un detall, però profunditzant un poc més: com era el poble llavors?

Fa un alè molt fons abans de continuar.

– Damunt el 1900 i principis del segle

XX, pel que jo sé, el poble era molt endarrerit en quan a lletres. Anys més endavant, quan vengué el senyor Clariana, s'oferí a donar classes de franc, i les persones començaren a treure el cap de l'aigua, en quan a cultura es refereix.

– Es comprèn, durant tota la vida ho havien vist sempre igual, estaven anquilosats. Dins els anys vint començaren a deixondir-se.

– Així era. Et contaré un fet. Jo encara no era nascuda. Devia ésser abans de 1900. A una Missió vengué un predicador que nomia Antoni Maura, familiar del polític. De damunt la trona va veure les dones assegudes en terra a la part posterior de l'església, amb els faldons doblegats i subjectats amb cordó que les cobria tot el cos, des del coll. "És possible –digué el predicador– que aquest poble sia tan pobre que no pugui comprar unes cadires? Teniu en compte que el trespol és molt mal sà. Pareixeu tortuguetes". Aquesta part del sermó va fer efecte. Quan acabà la Missió s'havien estrenat més de cinquanta cadires aplegadisses.

– El que comentàvem: vivien dins una letàrgia de segles; necessitaven que algú els despertàs.

veterinaris
m o n t u i r i

Camí de Ca'n Tamos, s/n
07230 - Montuiri
Tel./Fax: 971 64 66 49
clivetmontuiri@airtel.net

Clínica Veterinària

- ☐ medecina general
- ☐ vacunacions
- ☐ cirurgia
- ☐ raig X
- ☐ ecografia
- ☐ animals exòtics
- ☐ perruqueria
- ☐

CONCERTAU HORA

– Exacte. Et diré una altra cosa perquè vegis com eren els nostres avantpassats. No tenien molta cultura perquè no s'havien cuidat d'ells, però si tenien qui els ensenyàs, aprenien ràpidament. Vengué aquí un rector –tal volta era n'Isern– i després d'organitzar un grup nombrós es dedicà a ensenyar certes composicions litúrgiques. Tu saps que el nostre poble sempre ha tengut molt de sentit. En menys de la meitat del temps que havia emprat per ensenyar la gent del poble, a on estava el nostre grup, direm el futur cor, havia après i interpretava perfectament a tres veus l'ofici de Perossi.

– Ja que hem entrat dins el tema melòdic, què ens pots dir d'aquelles persones coixes, baldades o cegues que venien a cantar a vegades pels nostres carrers?

– Ho record com si fos ahir. Crec que encara per aquí hi ha "trobos" dels que venien per una peça de 4 o 8 cèntims. Amb un nombrós grup de nins i nines de la meua edat i també algunes jovenetes seguíem pels carrers aquests personatges amb les seves cançons. Les al·lotetes que acompanyaven els cecs o baldats cantaven men tre ells tocaven l'acordió i el vespre dormien al sostre de can Badia del carrer Major, on també hi podien anar per la plaça Vella. Sopaven lleugeret –ens diu– a can Tomeu des Forn.

– Seguint un tema similar, freqüentaves el cinema de ca n'Eloi?

– Hi he anat moltes vegades. Com t'he dit, acompanyava per tot a la tia Pepa, que no es perdia res. Damunt ca n'Eloi he vist infinitat de pel·lícules, especial-

ment de l'Oest, a més de bastants companyies de varietats i teatre. He aplaudit la companyia "Zaro", "La Asturianita" entre d'altres. I anys més prop, en Marcos Redondo i Francesc Bosch.

– Què opines del moviment reivindicatiu de la dona?

– Les dones tenen els mateixos drets que els homes; hora és que es reconegui.

– Podries dir-nos alguns costums o oficis desapareguts al nostre poble?

– Costums n'han desaparegut bastants. En els nostres dies tot ha canviat. Els nostres padrins es trobaven estranys entre nosaltres. Però te'n diré una que mols no la saben: un temps a les possessions s'acostumava a fer frit els dijous; els missatges ho tenien molt present.

– Com qualificaries el temps de la teua infància?

– Llavors la vida era més tranquil·la. Teníem més mancances, però ens sabíem conformar. Avui es mira molt els qui poden més i els volen imitar. Això du a situacions extremes.

– T'hagués agradat aprendre un ofici?

– M'hagués agradat practicar l'atletisme. Quan era nina cultivava ja els jocs i els esports dels nins. Jugava a "piola", corria com una exhalació i botava com ningú. Una vegada a ca ses Monges em posaren una corda forta ben estirada i jo hi vaig passar per damunt, al llarg d'ella fent equilibri i cantant així com havia vist a les títeres.

– Situem-nos en el temps actual. Quina professió triaries si poguessis

exercir-la?

– Relacions públiques.

– Quina qualitat és la que més admires en les persones?

– Sens dubte, la tolerància.

– Com recordes els temps llunyans?

– No sé com dir-ho, però... amb estimació.

La tia Pepa, donya Carme de son Rafel Mas, l'altruisme d'en Clariana, les dones assegudes damunt el paviment de l'església, la primera màquina de cosir i la de segar que es presentaven al nostre poble anunciant uns nous temps, el darrer moliner... Tot ens deixa un regust, una sensació indefinida d'un temps que inspira melosos records. Na Tonina ho ha tornat treure a llum.

Quan sortíem de ca seva, la vella i melodiosa música dels anys vint ens enrevolta i acompanya dins la imaginació fins més enllà d'uns quants cantons. Els mateixos cantons on els músics ambulants acompanyats d'un acordió la interpretava a començaments del segle passat.

MIQUEL MARTORELL ARBONA

Restaurant PUIG DE SANT MIQUEL

**Cuina mallorquina
Forn de llenya**

Ctra. de Manacor, km. 31 • Tlf. 64 63 14 • Montuiri

Ortopèdia MANACOR

**Àngel
Ascaso
García**

**TÈCNIC
ORTOPÈDIC**

FETOR

Plaça Rector Rubí, 3
Tlf. 971 552 614
Fax 971 462036
07500 Manacor

RENOVACIÓ DE L'ESGLÉSIA PARROQUIAL (1952-1955) (I)

La teulada i el Roser, en estat ruïnós

Després d'una llarga conversa amb don Bernat Martorell Nicolau, rector de la parròquia de Montuïri (1951-1955) i amb l'amo en Miquel Mayol Veny "Matxó", mestre picapedrer, que dirigí les obres de restauració, he pogut recollir les dades i detalls d'aquestes obres, que també compleixen 50 anys, com Bona Pau.

Estat en què es trobava l'església

Anys abans, don Gori els dies de festa grossa en què l'església s'omplia de gom en gom feia sortir la gent aviat per por de l'esfondrament de la volta i així evitar desgràcies: "que surtin aviat, perquè si mos cau sa teulada damunt sa volta molts quedaran dedins." Cada any, abans que caiguessin les pluges solia cridar l'amo en "Matxó" perquè fes una repassada a la teulada, ja que estava tant malament que no tenia adob.

L'església era molt fosca: la llum exterior només entrava per la rosassa del cor ja que unes teles que representaven els Profetes tapaven les 12 obertures dels finestrals.

La volta superior de l'església era tota negra per les taques d'humitat i la mascara dels ciris, de les llànties d'oli i d'uns llums de fusta que volien imitar els ciris, emprats en temps d'escassetat i que cremaven petroli.

A més, l'any 1790, el Rector Macià

Espinosa va tenir el desencert de convertir en rodons els arcs de les capelles i d'emblanquinar, llevat de la volta, tota l'església, el presbiteri, les capelles i tot el Roser.

Obres a la teulada de l'església

Vist l'estat de l'església, don Bernat, l'amo en Miquel "Matxó" i l'amo en Joan "Porrerenc" decidiren fer les obres.

L'any 1952, abans de començar l'estiu, es començà la teulada de l'església, que era de canyís i de bigues de poll, en tan mal estat, que ni tan sols serviren per fer foc. De les teules velles, se n'aprofitaren aproximadament una quarta part.

Els bastiments es varen poder posar fàcilment, ja que l'espai entre la volta i la coberta és d'uns 50 cm. La teulada es desfeia per trams i es tapava el més aviat possible no fos cas que plugués, cosa que no va poder evitar-se perquè, un diumenge d'octubre de bon matí, una tempestat de llamps, trons i aigua inundà part de les capelles que donen a la plaça i un fibló tombà posteriorment la mitjanada de la cúpula del Roser, mirant l'altar a l'esquerra on hi ha actualment pintada l'al·legoria del Bon Pastor.

En lloc de taulons decidiren posar bigues de ciment armat i corbades, fetes a cas "Porrerenc". Una vegada llevat l'arrambador, pujaven tot el material per l'escala del Cor. Les obres es començà-

Miquel Mayol "Matxó", el mestre de picapedrers que va dirigir les obres

ren fent primer el vessant de la teulada que mira cap a la muntanya i, després, el que dona a la plaça.

El Roser

Obres a l'exterior

Després d'una curta estada, començaren les obres en el Roser. El seu estat era tam-

Encara es destria un dels obrers que treballava a la teulada de l'església

Levi's

DIESEL

Avirex

Lee

MAN'S

L'Almoïna, 30 · Tlf. 971 16 84 56

Porreres

AVIA

CAT

ART

ORIGINAL DENIM

adidas

bé ruïnós, ple de cruïes; alguns pensaven si els fonaments estarien damunt argila.

Primer feren la teulada nova, també de ciment armat, consolidaren les parets, posant un anell de ferro i arreglant tots els cruïes, les descrostaren i les arreglaren de bell nou amb una mescla de ciment blanc i calç.

Obres a l'interior

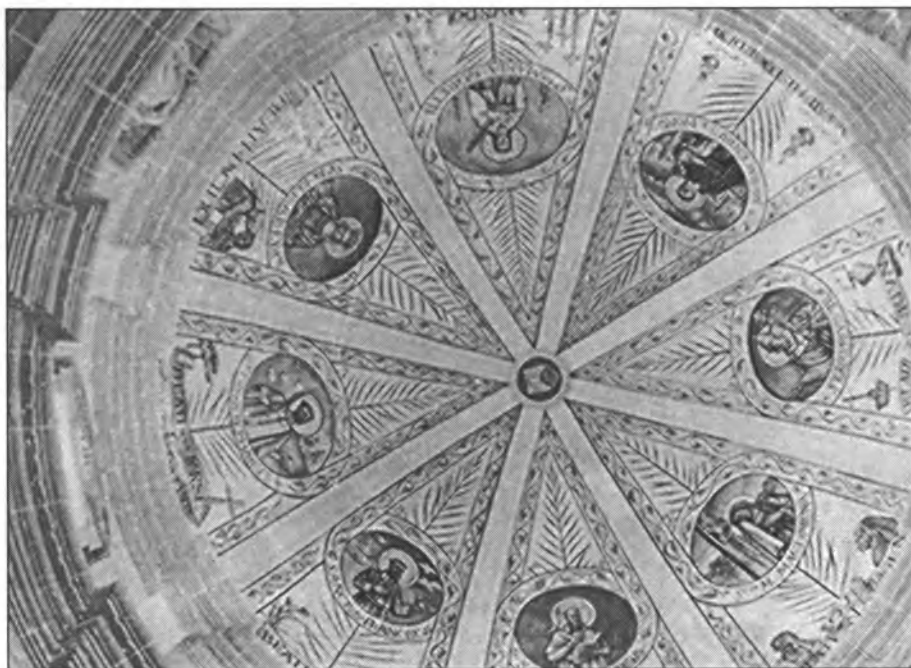
Una vegada acabada la teulada, la consolidació i l'embelliment de l'exterior, passaren dins el Roser.

Primer de tot varen muntar els bastiments, prestats generosament per l'església d'Algaida, que també havia estat en obres. La seva col·locació durà aproximadament una tercera part del temps de les obres de la restauració de la capella. (En aquelles anys no hi havia, com ara, empreses especialitzades que en poc temps munten els bastiments amb tota garantia).

Tot el Roser, parets i cúpula, estava estucat. Encara a les seves parets com també a les del presbiteri de l'altar major es poden veure el cops que havien pegat a la pedra a fi que l'estuc quedàs ben aferrat.

Entrant en el Roser, quan llevaren el cel ras del sòtil, descobriren la volta gòtica que ara està a la vista.

Acabada la neteja, el pintor, Llorenç Bonnín, capellà, va decorar tota la cúpula. En els dos timpans està representada

Eloquent detall de les pintures del Roser, obra de Llorenç Bonnín

l'escena de Jesús amb la Samaritana, a la dreta mirant l'altar, i el Bon Pastor, a l'esquerra; a les petxines, les quatre virtuts cardinals; i en el paladar, les imatges de vuit sants i les benaventurances.

El pintor solia cercar persones com a models: tres de les virtuts cardinals ("Justitia", en Miquel Carboner, "Prudentia", en Pep Carrió, i "Fortitudo", "Fortalesa", en Francesc Soqueta); a les benaventurances ("Beati qui lugent" "Benaventurats els qui estan de dol" en Toni Fideuer). Aquests models es posaven un camis o una túnica i així els pintava.

Es col·locaren en els finestrals els vitralls, pagats per quatre famílies del po-

ble, i les imatges d'Olot dels quatre evangelistes dins els nínxols, que abans estaven tapats. Els tres confessionaris, empotrats dins la paret, els bancs nous de llenya blanca, el combregador (sempre es combregava després de la missa i, en el Roser, encara que la missa se celebràs a l'Altar Major).

Finalment, anys després, es va canviar l'antic altar del Santíssim, per l'actual, una pedra tota d'una peça, i es va enrajolar de marbre el presbiteri.

L'única cosa del Roser que no es va tocar va ésser l'enrajolat.

BARTOMEU MOLL

Detall de la part superior del Roser

Area de servei Ses Jardines

Estació de Servei

Mini-Market • Rentat de cotxes

Bar Restaurant

Berenars • Cuina casolana

Carr. Palma-Manacor Km. 29'3 • Tlf. 971 64 61 46 • Montuïri

SA RUA 2002

Guanyadors Carrosses

1. Sant Bartomeu
2. La Cort d'Alexandria
3. Blancaneus i els 7 nanets

Comparses

1. Equip Banda de Música
2. Fantasia i color
3. Enigmes

Participants

7 carrosses, 11 comparses i
10 individuals. - Total: 28

Jurat

Guillem Nicolau - S'Esbart
Rafel Amengual - P. Majors
Francesc Mas - Coral
Pere Miralles - Banda Música
Guillem Morlà - Bàsquet
Joana Roca - Gent Gran
Joan Miralles - Ca Rater
Marina Ferrer - PRAIB
Josep Mª Munar - Escoles
Cati Ferrer - As. C. Càncer
Jerònia Pocoví - Club Esplai

Mare, ens deixes la mar

"Què n'és de guapa la mar... mai no em cans de mirar-la..." Aquestes paraules les repeties, mare, des de la terrassa una vegada i una altra mentre contemplaves na Corberana.

Aleshores, et quedaves impertorbable, en silenci, amb la mirada perduda cap a l'horitzó i els teus llavis alliberaven sospirs que t'eixamplaven el cor.

El mar havia presenciat les teves

vivències més tendres, i ara te les retornava en forma de records. Potser et venien a ment l'arribada dels pescadors a Cala Galiota on et duia el teu pare els matins d'estiu o les vetlades en què assegudes a la fresca tu i les teves germanes omplíeu l'aire d'acudits i rialles, o tal volta l'expressió del teu fill exclamant: "Quin safareig tan gran!", la primera vegada que li mostrares la mar.

Quan retornaves del teu mutisme,

comptaves les barques que, com closques d'anou, s'obrien pas entre els milers de mirallets que l'esclat del sol formava sobre el mar.

Ahir, un dia d'hivern, vaig anar a Cala Galiota. El mar era d'un gris fosc i la platja era deserta. El corrent s'endua les ones cap endins, les estavellava contra les roques i les cobria d'escuma. Dues gavines deixaven les seves empremtes sobre una arena immaculada. Vaig recórrer el camí que el darrer estiu solíem fer cada horabaixa: les roques, el carrer de l'església, el Colonial, el port... Vaig reviure l'alegria de la passejada amb trenet que varen fer empreses per l'entusiasme de la tia de Mianes. Rèiem i rèiem sense imaginar que el temps se t'acabava. Era el teu darrer viatge.

Tot això ens ha deixat un sentiment de buidor, i com que solament les paraules tenen el do de substituir l'absència per la presència, des d'avui el mar ens parlarà de tu. No ha estat el mar l'escenari dels teus primers jocs i dels nostres? No és el mar mitjà d'unió i de separació; de permanència i canvi i creador de batecs i silencis? I no ens ofereix el mar, una paleta infinita de possibilitats cromàtiques i un cofre de corals i misteris?

I ara em commou descobrir, en escriure aquestes ratlles i lletrejar els fonemes de la paraula M-A-R-E, fins a quin punt aquest mot es confon i és a prop de la paraula MAR.

Les teves filles queden però no romanen totes soles; perquè si el pare ens deixà l'amor a la terra, tu, mare, ens deixes la mar.

Any darrere any, mentre ens bategui el cor, anirem a Cala Galiota i mirant cap a na Corberana i direm: "Què n'és de guapa la mar, mai no em cans de mirar-la"!

PETRA RAMONELL SASTRE

Hotel Rural Es Figueras Nou Es Pati de Montuïri

Restaurant

Diligent servei

Amb totes les comoditats

Acurada atenció al client

Servei de nocces i banquets

Ctra. Montuïri - Sant Joan, Km. 0'7 • Tel.: 64 67 64 • Montuïri

PREFABRICATS

FABRICACIÓ DE

BALUSTRADA I

BIGUES DE Tauló

IMITACIÓ FUSTA

Servei de transport propi per a tota l'illa

Magatzem i oficina

Ctra. Palma-Manacor, km. 28,5 • 07230 Montuïri (Mallorca)

Tlfs. magatzem: 971 64 67 44 • 971 64 60 95

Tlf. particular: 971 64 61 73

Reconeixement

Les nombroses mostres de reconeixement rebudes des de la celebració dels 50 anys de la nostra revista, durant el passat mes de febrer, són mostra palesa de la valoració de la tasca de mig segle de sortir al carrer. Una estimació prou significativa que agraïm a tots, tant als qui ho han expressat de paraula com per escrit.

Toponímia: Un recorregut per dins la finca d'Alcoraia

Pels topònims, o sia noms propis de lloc, coneixem el punt del món on estan situades les nacions, ciutats, muntanyes, rius, torrents, comarques, pobles, llogarets, possessions, propietats... Es pot dir que no hi ha redol que no tingui el seu topònim. Si anam a cercar el seu significat veurem que tenen una explicació del perquè del seu nom.

Dins els generals, n'existeixen uns altres, diria jo, petits o particulars topònims i que són els que donen nom a una petita àrea o redol i que gairebé només són coneguts pels habitants d'aquells voltants. Dins la pagesia clàssica mallorquina, a més del nom general, per les possessions i propietats tenen topònim els distints punts de la finca i que en no esser un mapa o plànols de la finca no ho trobam al mapes convencionals.

A la possessió Alcoraia ho hem esbrinat i s'hi troben aquests **sementers**: Sementer de sa Maimona, de Son Valls, des Crespell, d'Alcoraia Nou, De les Figueres o el Figueral, dels Ametllers, de Sa Bova, es Turó de sa Sullà o turó dels Sebel·lins, turó de Son Moio, es Llac i altres.

Fonts i horts: Font de Sa Pleta, font de sa Bova, sa font Blanca, s'hort de Sa Bova, s'hort des Safarejos, s'hort de Sa Maimona, s'hort des Llac.

Dins la garriga hi trobam: S'Ullastrar, el Pinar, el Pinar Gran, el Pi gros, el bosc de les Alzines, sa Pleta, Sa rota Nova, sa rota Llarga, sa rota d'en Món, sa costa d'en Cerdà, sa roca Fesa, es Cocó de Ses Perdiús, es cocó Pastera, es Poassos, es clot de sa Grava, sa Talaia de ses Abelles i altres.

Quan vaig insinuar a don Pau Servera que per a **Bona Pau**, a més d'allò que vaig escriure del seu celler i era del batre, també m'agradaria escriure referent a la seva toponímia i que voldria visitar els distints llocs per tenir més coneixement de causa. No solament em va dir que sí, sinó que a més tindria molt de gust en acompanyar-nos per tota la finca. Aprofitant, idò, l'avinentsa de don Pau, un horabaixa calorós de començament d'agost, juntament amb el director de la revista, tal com havien quedat d'antuvi en visitar la finca, ambdós ens presentam a Alcoraia.

Essent la finca gran, unes quatre-centes quarterades, un poc més de la meitat de garriga, hi ha molt per recórrer. Solament per trespasar per dins les garrigues si s'hagués de trespasar arreu a peu, n'hi ha per dies. Però per facilitar i veure-ho, si no tots els llocs almenys la major part, amb un Jeep varem fer un recorregut per dins terres de conreu, garriga i paratges de la finca.

Com que ens trobàvem a l'acabament de Juliol l'anyada estava entrada a cobro, fet que permeté amb el Jeep anar per dins el rostolls i poder recórrer als distints sementers de conreu. També recorreguérem part de la garriga, estones per camins amb capamuntes, capavallades, estones a peu... trespasem i varem veure de prop els pins, alzines, mates, ullastres, arboces, murtons, eleberts, estepes, sebefes del Bon Jesús, cigrells, argelagues, gatoves, coscois, fanàs... a més d'altres arbusts i vegetació.

EL RECORREGUT

Començam el recorregut a camp a través i ens dirigim cap el llac. El trobam abans d'arribar al sementer de les figueres o figueral i l'ametllar. Éstam en un lloc ombrívol, fresc, plaent, i ple de vida; *on l'oratge és anònim i l'alegria intensa*. Certament hi trobam oratge, fresca ombra i l'alegria que hi dóna la flora i fauna que

"Ses tres fites", pedra triangular que indica el límits dels termes de Montuiri, Algaida i Llucmajor

allà hi viu i cria. De flora s'hi troben estepes, matolls, olivardes, fanàs, jonqueres, plantes aquàtiques, i altres arbusts i plantes. Hi excel·leixen altius oms, polls, on gaudeixen de posar-se, voletejar, cantar i niar dins el seu espès brancam vestit de lluent i verdes fulles bastants espècies d'ocells. De fauna, s'amaguen per dins jonqueres, matolls, estepes, càrritx, els conills, rates i qualche mostel. Entren i surten de l'aigua, varis espècies d'ànneres i oques. Sempre dins l'aigua s'hi crien bones carpes les quals s'alimenten de peixos petits i vegetació, altres depredadors també ànneres petites que enxampen d'entre la vegetació a la vora de l'aigua.

Complementa aquest espai un hortet, amb melicotoners, pereres, i altres arbres fruiters. Just al començament dels sementers dels ametllers i figueral, on abans havia la caseta del sequer fa uns anys, s'hi

(Continua a la pàgina següent)

Super Montuiri
BIP BIP **Extens assortit**
supermercados Gran varietat de productes d'alimentació

Peix congelat • Carnisseria • Xarcuteria
Panaderia • Fruita i verdura • Begudes • Neteja
I TOTA LA NOVA GAMMA DE "LEADER PRICE"

Av/ Es Dau, s/n

Tlf. 971 64 67 60

Montuiri

Pins del sementer al costat de Sa Maimona, descrits en un poema de Lluís Servera

(Ve de la pàgina anterior)

va construir una casa habitatge per allotjar els temporers que cada any vénen de fora per recollir les ametlles i les garrofes. Al seu costat una porxada per tenir-hi els tractors amb els seus adients ormeigs i emmagatzemar palla.

És sorprenent com tot i trobant-nos a ple estiu, i haver estat els estius dels anys 2000 i 2001 molt secs, com el llac més o menys es trobava a la meitat de la seva capacitat, es calcula que té una cabuda de 20 milions de litres. Actualment, com que els darrer trimestre del 2001 ha plogut a balquena es troba ple a vessar. Al meu entendre i considerant al punt on esta situat, essent que el fons no esta cimentat part de l'aigua s'infiltra pel terreny alimentant així les venes o correnties d'aigües subterrànies, fet que comporta que els pous de per aquelles contrades, de pels Sons Muts, Sons Robins i voltants, el passat estiu no s'hagin assecat.

Prop d'aquest ombrívol lloc, girant cap a tramuntana s'hi troba el turó dels Sebel.lins, conegut també pel sementer de Sa Sullà. Segurament es diu així perquè hi pastura aquesta espècie d'ocell. Atribuïm el nom Sa Sullà perquè segurament antany s'hi conreava aquesta dolça planta farratgera i que tant agrada al bestiar. A la part de migjorn, veim el turó i sementer de Son Moio, una garriga i a la seva baldana vells garrovers. Fins fa relativament pocs anys hi havia un albercoquerar. Actualment encara n'hi ha uns quants, però la cuca caparruda, com ha succeït arreu de Mallorca, ha acabat amb molts d'ells.

A LA PART DE SON VALLS

Visitat aquest lloc, retornam fins a les cases i ens anam cap a la part de són Valls, el primer topònim que trobam és el Pi Gros, aquest és una gran pi de soca molt gruixuda. No dúiem cinta mètrica per mi-

Llac d'Alcoraia. Al fons, Montuïri, encara que en aquesta vista no es destriï

dar-ho i no sabem exactament la mida del seu perímetre. Un gran i espès brancam que comença a mitjan soca dóna verdor i bellesa i es punt d'aturada dels tords i altres ocells que hi nien. Començant allà, ja d'entrada dins la garriga, vàrem veure com s'ha realitzat una neteja voltant la paret de la partió per d'aqueixa manera tenir un tallafoc i facilitar l'accés, cas que hi hagin d'acudir els bombers a apagar-lo.

Només el fet d'aquesta neteja, el veure com retreuen amb força els arbocers, murteres, mates, arreglat el brancam dels joves pins, ja valia la pena visitar aquesta tan ben acurada garriga.

Entre garriga i garriga passam pel sementer dels 15 pins. Gairebé enmig s'hi troben fent com illeta un poc aturonada els 15 pins.

Aquests pins estan solitaris enmig del sementer. Estan ben esmotxades les branques supèrflues. Són uns pins que fan mirera. A sota i a la seva ombra, per fer un lloc acollidor, amb una potent palera s'hi han col·locat 5 grans pedres, una col·locada enmig d'unes 5 tones envoltada d'altres quatre d'un pes com d'una tona. Les col·locaren per simbolitzar la família Servera Sitjar. La pedra gran, la que està enmig, simbolitza el pare de la família i les altres quatre pedres, els fills. Em vaig assegurar a una i hom s'hi troba molt a gust. Feia molta calor i hi pegava un oratge que et refrescava fins a haver-te de posar roba. Segons don Pau és sempre que hi pega i hi fa aquest tan bon estar a l'estiu. Lluís Servera Sitjar en un poema ho defineix com un mirall d'alta calma refinada, on l'oratge és anònim i l'alegria intensa, bell lloc ombrívol i de plaent repòs: -un espai galant i d'enamorat silenci on la verdor s'enlaire.

ADROGUERIA I ELECTRODOMÈSTICS

DE PLAÇA

Telf. 971 64 62 50 • MONTUÏRI

Comprant a la vila feim poble

CASETES DE ROTER

Travessam aquest sementer, trobam l'abeurador de les ovelles, arribam al bosc de les alzines on encara s'hi troben vestigis de les casetes dels roters i un forn que es troba quasi complet. S'anomena rota un tros de terra prima normalment d'una extensió d'entre mitja a una quarterada dins o prop de la garriga i que els propietaris de la possessió deixaven conrear a la gent que ho demanava. Estant en aquesta situació, si no s'hi treballava de valent la poca collida era segura. Els qui es feien càrrec d'una rota – aquesta era una porció de terreny que s'havia fet conreu eliminant la vegetació silvestre – normalment era gent pagesa pobre i que certes temporades eren jornalers de la mateixa finca. Pel que sembla a Alcoraia els roters feien també de carboners. Aprofitaven la llenya prima dels arbusts que tanmateix havien d'arrabassar per fer-ho conradís per construir formiguers allà mateix i que servien d'adob i normalment hi sembraven blat xeixa. Si hi havia una anyada normal havien de pagar com una quartera de renda; ara bé, si l'anyada no era regular a vegades els senyors de la possessió eximien els roters de la dita renda.

SES TRES FITES

Per amunt dins aquest alzar i pineda arribam al racó de ses tres fites. Aquí hi limiten els termes de Llucmajor, Algaida i Montuïri. La pedra que senyala la fita es troba amagada dins una encreuada de parets de pedra ja que a més d'esser el límit dels dits termes s'hi confronten quatre propietats: sa Maimona, dins el terme de Llucmajor, Son Bonaventura i Son Llevó, que corresponen al terme d'Algaida i Alcoraia que es troba dins el terme de Montuïri.

Recurrent per vora la partió, hi poden passar amb el Jeep gràcies a la neteja que es féu fa uns mesos. Arribam el Mirador del Nord, dalt un penya-segat i que és el punt més alt del terme de Montuïri. Des d'aquí es veu just a baix un espès pinar. Posant la mirada cap a la part del Gregal en un dia poc boirós es destrien uns quant pobles i al límit de l'horitzó s'albira Can Picafort, es Cap des Pinar, Port d'Alcúdia i la mar blava.

Davallam i arribam a la Font Blanca, la qual, degut a la sequera i a haver-hi fet perforacions prop d'allà, es trobava eixuta. Antany rajava i en un any amarat hi raja un aigua clara, cristallina i molt bona per beure. De tan bona que és basta dir

que temps enrera amb una bístia amb beaces i gerres traginaven aquesta aigua a les cases de la possessió per beure i guisar. Passam per un espès pinar, la caseta dels caçadors, fins arribar a la font de Sa Pleta. Aquesta està protegida per una capella estil morisc, la qual segons la història esta construïda del temps dels moros i sempre hi ha aigua. Fins fa relativament pocs anys rajava per damunt, de la qual sortia una canal descoberta i construïda de teules i que salvant uns quants desnivells conduïa l'aigua fins a les cases on s'omplien els dipòsits per abastar les cases, abeurar el bestiar i l'aigua sobrant vessava als safarejos. Per mantenir aquesta canal neta una persona cada dia feia el recorregut a peu per llevar fullaca i possibles embussaments. I aquí és allà on neix el Torrent de Pina que passa per Montuïri. Passam per s'hort De Sa Bova. Segurament pren aquest nom perquè hi creixia aquesta planta herbàcia que es fa pels aiguamolls o per vores de corrents d'aigua, fulles de les quals s'empren per cordar cadires. L'hort antany s'abastava d'aigua d'aquesta font. Actualment s'abasta de l'aigua d'una perforació. És un ben acurat hort amb pereres, pomes, pruners altres fruiters i tarongers. Lluís Servera ho defineix així: *En l'hort de la bova encesa si les garingoles retenen el concert de les soques el taronger s'enyora llarg i de pressa*. Ja cansats de recórrer i deixant bastants de punts per visitar, unes embostes d'aigua fresca i cristal·lina que s'abocava al safareig de S'hort de Sa Bova ens refresquen. Ja ens havíem cansat; així que retornam a les cases.

UNA CASA BEN ORDENADA

Abans d'emprendre la tornada cap a Montuïri don Pau ens mostra la ben arreglada i neta capella on s'hi celebrava missa per facilitar als missatges, jornalers i gent foravilera dels voltants el complir amb el precepte d'oir missa el diumenges i festes de guardar.

Dins la casa admirarem ben ordenades barcelles i almuds, pasteres, sedassos, garbells i essent que els menestrals temps passat anaven a les possessions a treballar el seu ofici, encara hi ha moltes eines i estris que temps passat s'empraven. D'eines de fuster hi ha destrals, atxes, planes, jac o garlopa, punta-corrents, serres, xerracs, trepans, barrines i altres. De ferrer veim encluses, martells, malls, esmolles i llambroix per arranjar les potes de les bísties, i bastant més estris que tot i esser antics avui encara es poden emprar i que conservades en tan bon estat decoren l'estança i recorden la manera de treballar un temps passat.

Aquesta passejada la férem juntament amb el director de la revista el mes d'agost de l'any passat. Ara bé, com que aquests darrers anys foren eixuts les fonts rajaven prim, i el llac estava a mig d'aigua. Actualment com que l'any 2001 va acabar amb abundants pluges i va ploure a balquena, el llac es troba ple a vessar i les fonts ragen de valent. Es pot dir que molta part de l'aigua que passa pel torrent procedeix de les fonts, rierols, síquies i albellons d'Alcoraia.

SION NICOLAU

Restaurant

Es Molí d'en Perons

Tlf. 971 64 60 99 • Carrer Molinar, 51 • Montuïri

LA FOTO DE MITJAN SEGLE

Un dia a S'Arenal

Un dia d'estiu de 1956 aquestes cinc jovenetes anaren a S'Arenal a passar un dia per tal de divertir-se de la millor manera, en un temps en què sortir al·lotes soles del poble era considerat un fet perillós i a la vegada extraordinari, com extraordinària fou, segons encara recorda una d'elles, aquella diada. D'esquerra a dreta són Maria Antònia "des Forn", Maria Pizà, Maria Roscar, Coloma "Muix" i Joana "Mora".

Records d'infantesa

Els tords volaven baixos

De vegades entorn d'un objecte es pot conformar una vertadera constel·lació de records, que poden actuar de cossa en la tasca de rememorar fetes d'un temps. Teníem un cotxo, negre, com a blindat, fort com l'acer, tapisseria vellutada, un *Essex super Six*, matrícula PM 4798, de finals dels anys vint. A la vila n'hi havia molt pocs. Era part de l'herència que havia deixat a la meua família el capellà de Son Moià, mossèn Mateu Pocoví Prohens. Amb aquest cotxe ens desplaçàvem a Palma o, anys més tard, al Gorg Blau, on passàvem alguns dies, a l'hivern, en vacances de Nadal, en una casa amb una turbina que feia electricitat suvora el torrent. Jo ja era més grandet i trobava que mon pare feia

anar massa a poc a poc l'Essex. Davallant de Lluc, qualcava davant, pitjava dissimuladament amb el peuet la mica de rebava que feia l'accelerador i el cotxe prenia fua. Mon pare, espantat, s'acotava per a veure què li passava a l'accelerador. "Aquest cotxe qualche vegada no sé què té..." Més envant, amb l'arribada del Seat 600, el cotxe quedaria abandonat, al carrer, i seria refugi d'al·lots capesflorats. A la fi mon pare el vendria per mil duros a un porrerenc. Quin disgust que vaig tenir!

Tenia poques joguetes. Els tords volaven baixos. Una bicicleteta de nin, forta. Enmig dels raigs de les rodes sobresortia un pern. Ens hi col·locàvem, el conductor i el que anava darrera, amb

els peus damunt el pern, que no sé com se podia aguantar, aquest darrer, i circulàvem com bestiar orat, més trempats que uns orgues, al carrer d'Emili Pou. Poc trànsit, carros i, excepcionalment, qualche *haiga*, que contemplàvem, bocabadats. Després vendria l'etapa bèl·lica. En Joan "Mascaró", en "Benjamín", amic de sempre, m'ensenyà a fer espases amb llistons d'aquests de col·locar ratjoles damunt. En Joanet, enginyós, arribava a fabricar fusells i metralladores, amb aquelles fustes. Sempre he dit que hagués estat un bon mariscal. Altres vegades anàvem a llenegar a na Llargà, davallant des Pujol. Els esquís eren fulles de figueres de moro i el combustible era el llim mateix de l'interior de la fulla. Quin guster que passàvem! Altres vegades jugàvem a →

Consells i pautes de comportament per a pares i mares cap als fills menors d'edat que practiquen l'esport

Amb la finalitat que les competicions esportives arribin a ser una veritable activitat educativa per als nins i nines que les practiquen, en aquesta ocasió volem posar de relleu 10 consells i pautes de comportament per als pares i mares cap als fills menors d'edat que practiquen l'esport de competició.

1 - Els pares i mares ha de ser conscients que juguen un paper important en la pràctica de l'esport dels seus fills.

2 - Els pares i mares han de respectar la decisió dels seus fills cap a l'esport que triïn, tenint en compte les característiques del nin o la nina, les seves condicions

físiques, la coordinació, la confiança en si mateixos. No pretengueu que el vostre fill o filla arribi a ser un figura: aquesta aspiració pot ser inabastable i causa de malestar per als menors.

3 - Els pares i les mares han d'escoltar amb atenció quan els fills i les filles esportistes parlen de les seves experiències esportives. Donau-los ànim i suport quan en necessitin.

4 - Els pares i les mares han de comprovar que els equips esportius en els quals juguen els fills són a les mans de tècnics pedagògicament qualificats, la seva formació i qualitat educativa i que tots els nins i les nines tenen l'opunitat de participar en les competicions esportives.

5 - Els pares i les mares s'han d'interessar per l'enfocament de la pràctica de l'esport per part de l'entrenador. No doneu indicacions tècniques al vostre fill o filla abans, durant o després d'un partit. Sol·liciteu a l'entrenador la informació sobre les característiques de l'esport, el reglament. Plantejau-li els vostres dubtes i les vostres inquietuds.

6 - Els pares i les mares s'han

d'interessar a acompanyar els seus fills als entrenaments i als partits. Així mateix han de mostrar interès a acudir a una reunió o parlar amb l'entrador quan aquest ho demani.

7 - Els pares i les mares han d'ensenyar els seus fills esportistes a tenir cura de les instal·lacions i el material esportiu, tal com ho ensenyau a ca vostra. Col·laborau amb el club.

8 - Els pares i les mares durant els partits, en la seva condició d'espectadors, han d'assumir la seva quota de responsabilitat, de bon comportament. No recrimineu l'àrbitre durant els partits, quan la seva actuació no us hagi semblat encertada.

9 - Mostrau respecte i cordialitat en les competicions amb els entrenadors i jugadors de l'equip contrari.

10 - Recordau que els nins i les nines esportistes són persones que s'eduquen practicant l'esport. El que és important és com ho fa i no el resultat; si es diverteix, si aprèn, si es bo per a la seva salut, si s'enriqueix amb la relació que manté amb els altres esportistes i entrenadors.

← la una salta la mula o a planto, o a ralla, o a amagar corretja. Això sí, d'al·lotots sempre hi havia d'haver l'ingredient afegit de la branca al germà proïsme, si no no anava bé. Si era botant a la una salta la mula el peu havia de tenir una traça especial per a entaferrar un bon cop de taló als darreres de la víctima que parava. Si a amagar corretja qui per sort la trobava, la corretja, n'heu vist de corretjades...!

Una altra manera de fer autobiografia és contar l'origen dels blaverols i/o dels senyals a la pell. Un escal·lèbit al front, obra d'una de les Pasquales manejant una pala quan jugàvem al munt d'arena de Cas Porrerenc, resolent amb unes gafes a cas metge de Meià. Una altra vegada, anys més tard, davallant amb bicicleta per la costa de la barrera de Son Rafel Mas, vaig descobrir què és això de no tenir frens, una bicicleta. Encara conserv les restes del desastre al genoll dret. A sa Vinyeta em caigué una barrera damunt el turmell. Crec que sé qui fou la culpable, però com que no n'estic segur no ho diré, no sia cosa. A les escoles vaig fotre una culada damunt aquelles rajoles tan llises i llenegadisses i vaig caminar de gambirot uns dies, amb l'os del posterm com a consentit.

Però és sobretot en relació amb les persones, les més acostades, que punyint punyint podem extreure informació de nosaltres mateixos, com allò del paner de cireres, que estirant-ne una en ve una altra.

(Continuarà)

JOAN MIRALLES I MONSERRAT

SERVEI DE TAXI DE MONTUÏRI

Telf. 639 67 24 80

Esteve Barceló Cerdà

Als 6 anys ja corria a Montuïri i ara és un dels esportistes més carismàtics de l'atletisme balear

Avui conversarem amb n'Esteve Barceló Cerdà, un jove montuïrer de 25 anys d'edat (nasqué dia 21 de desembre de 1976), ben conegut a la nostra vila. El seu esperit social, vital i abrandat l'ha encaminat des de ben petit a fer-se un espai entre els esportistes amateurs més carismàtics de l'atletisme balear. Dotat d'una consistència física innata admirable, a més del seu capteniment despert, ardit i genuït per afrontar qual-sevol competició exigent, conserva l'aura invulnerable que l'empara, de moment, de les lesions tan temudes com inoportunes. D'altra banda, emperò, sia dit de pas, l'entrevistat no ha volgut plànyer gaire, des que jo el conec (som el seu germà), alguns hàbits que haurien d'ésser, a priori, incompatibles a l'hora de garantir la completa harmonia del rendiment esportiu.

– **Esteva: rememora'ns, si vols, els inicis esportius.**

– Sí, record que quan vaig començar a practicar l'atletisme tenia sis anys, i el meu primer entrenador va ésser en Miquel Roig, al cel sigui. Corríem en nom del col·legi "Joan Mas i Verd" de Montuïri –recordem que aleshores era molta l'afició entre el nins i nines locals–. Uns anys més tard –prosegueix, sortint a camí a la memòria– ja vaig có-

N'Esteva en una prova camp a través

rrer amb el Campos i m'entrenava allà.

– **Qui foren, aleshores, temps ha, els teus contrincants més soferts, més batalladors?**

– El rival és difícil de batre era en Toni Sánchez, de Campos. També convé dir que en Jaume Barón, també campaner, i en Miquel Àngel Moll, de Porreres, comptant-me a mi, solíem ésser els quatre primers classificats, podent variar l'ordre d'una cursa a una altra.

– **D'aquella primerenca travessia atlètica, quins triomfs evocaries?**

– Vaig aconseguir unes quantes vegades el subcampionat de Mallorca de cros. En categoria aleví, en la final insular de camp a través, en Raül León i jo, arribàrem empatats a la meta; a mi em donaren el segon lloc –aclareix, resignadament–, al·legant que ell, en Raül, havia encapçalat la carrera durant més estona.

– **A quin club has pertangut, d'ençà del començament fins avui?**

– El meu debut fou defensant els colors de Montuïri. Uns anys més tard era corredor del C.A. Campos, seguit, en aquest ordre, del C.A. Migjorn, Costa de Calvià, i C.A. Colonya de Pollença. Ja com a atleta federat vaig pertànyer durant una temporada al club Olimpo d'Inca, fins que el Club Marató Ramis-Sastre, de Ciutat, va fer-se amb els meus serveis federatius. Aquest darrer equip ha canviat de nom, darrerament, passant a dir-se, respectivament, Club Marató Hermes-Logística, i el club Marató Mallorca-Toni Peña –actual denominació, i alhora, el referent esportiu que acull, en les seves files, el nostre col·locutor–.

– **Esteve: segueixes de primcompte algun pla d'entrenament?**

– Actualment no m'entrén gaire, però quan vols obtenir una millora esportiva, no queda més remei que seguir una planificació i centrar-te amb el teu objectiu. De fet, aquesta passada temporada –respon seriós i confiat– vaig seguir fil per randa les sessions físiques preparatòries, havent-hi dies que m'hi dedicava devers tres hores, entre gimnàstica, de peses i sobretot l'entrenament ordinari.

– **Suposam que deus tenir el teu corredor-model, un o altre ídol. És així?**

– Sens dubte –assevera gojós, sense dilació–, en Toni Peña –qui per cert dó-

**Taller mecànic
Planxa i pintura
Constantino Ruiz González**

C/ Ramon Llull, 46 • Tlf. 64 61 84 • Montuïri

na nom al club atlètic al qual pertany l'entrevistat-, és el millor maratonista espanyol i un dels més qualificats a nivell mundial. És un gran amic meu.

- Les carreres, dins l'atletisme, són un compartiment molt extens. Amb quin tipus de distància, però, et sents més còmode, més identificat?

- Faig tot tipus de proves; així, per exemple, un divendres del passat mes d'octubre (any 2001) vaig prendre part a la milla internacional d'Eivissa, registrant, per cert, un crono de 4'25 minuts; i el diumenge vinent, és a dir, dos dies després, estava participant a la mitja marató Palma-Calvià, de 21'097 quilòmetres, establint una marca d'1 hora i 14 minuts. Però enguany he decidit dedicar-me especialment al mig fons, als 800 i 1500 metres i a les milles (1609 metres). Per a les distàncies més llargues -ens confessa amb la il·lusió del qui estima un projecte optimista- sempre hi serem a temps!

- Cros, pista o asfalt?

- En principi m'agraden les tres modalitats, encara que l'opció de córrer sobre asfalt seria, potser, la preferida, ja que tractant-se de proves populars, urbanes, és on més gent s'hi inscriu i, a més a més, el nombre de públic que ens anima, que ens veu fer esport, és major. D'altra banda, també és cert que en aquest tipus de carreres comentat, s'hi afegeix el fet de poder rebre una motivació extra, en relació als premis atorgats. Així i tot -continua, convincent, l'explicació- és a la pista de tartà on vull, aquesta campanya, creditar el meu estat de forma, per poder-me desmostrar, a mi mateix, la possibilitat d'aconseguir bones marques. Només així tendré la garantia de guanyar el passaport per a proves d'alt nivell competitiu.

- Fent balanç de la teva trajectòria més recent, ja com a corredor sènior absolut, subratlla'n allò més destacable, els èxits més rellevants.

- La passada temporada va resultar fantàstica, assolint moltes victòries, millorant alguns registres -cronomètrics- d'algunes curses, etc. Aquestes bones actuacions han suposat que debutàs com a corredor convidat, juntament amb atletes d'èlit, professionals, a les milles d'estiu i de tardor d'Eivissa.

Aquí recordam que la milla d'estiu va ésser guanyada per n'Esteve, supe-

rant un rival del País Basc.

- A banda de l'èxit d'Eivissa -continua dient-nos-, l'alegria més important de l'any passat va ésser poder vèncer la milla d'Inca, la més prestigiosa de Mallorca, i també la més ben dotada econòmicament. Record aquest estiu com el més generós de la meua vida, ocupant el primer lloc del podi, també a Manacor, tres vegades, Artà, S'Illot, Cala Morlanda, Porto Colom, Son Roca i Son Cladera, a Ciutat. I a pobles com Petra, Maria de la Salut, Binissalem, Esporles, Porreres...

- Quins propòsits augures, a nivell personal, per a l'actual temporada?

- Seria extraordinari poder repetir les gestes passades i millorar les marques que actualment poseesc -els ulls espiren emotius, com qui aplega el fruit sembrat, a bord del sacrifici-. Els meus reptes, com he dit abans, se centren bàsicament, ara, en la pista: m'he proposat córrer els 1500 metres en 3'55 minuts, i els 800 m. en 56 segons, seguint aquest ordre de prioritat, de cara a l'estiu d'aquest 2002. si fos així tendria l'ocasió de córrer,

segurament, després, a la península.

- Voldries referir o suggerir res més?

- Sí; desitjaria de tot cor poder córrer qualche dia amb el nom del nostre poble i de formar un equip propi, d'aquí, i així tenir l'oportunitat de competir en un campionat d'Espanya representant Montuiri fora de l'illa.

D'aquesta esportiva manera, imperant el "fair play" fraternal, talment dos confidents de sang, enllestíem una engrescadora estona dialèctica envers una passió comuna, farcia d'instantànies brillants i d'esperances futurament possibles.

JOAN BARCELÓ

N'Esteve ocupa el primer lloc del podi després de vèncer la milla d'Eivissa, el 28 de juliol de 2001

Montuiri

971 646 460

Bar Can Pieres

Equip de bàsquet mini femení
Montuïri Verger

Una victòria, però haurien pogut esser tres

FUTBOL

3ª divisió nacional

Espanya, 2 - Montuïri, 0

Després de vint anys de no perdre a Lluçmajor amb l'Espanya, el Montuïri allà fou vençut dia 3 de febrer. Això sí, els gols vengueren a la segona meitat quan els montuïrers eren en el camp amb un jugador menys, per expulsió.

Montuïri, 1 - At. Balears, 2

Partit que el Montuïri de cap manera no mereixia perdre, ja que va anar davant en el marcador fins 10 minuts abans d'acabar i que va haver de sofrir un arbitratge desafortunat i l'expulsió de Gerard en el minut 36 de la primera part. Així i tot quan els de Ciutat marcaren el segon gol ja era al minut 91.

Arenal, 1 - Montuïri, 2

Important victòria del Montuïri a S'Arenal en un partit molt emocionant i un joc molt fort, sense donar ni un ni altre conjunt cap pilota per perduda. I encara que el Montuïri desaprofita algunes ocasions clares de gol, el dos aconseguits per Verger i Nico tombaren la balança.

Montuïri, 0 - Vilafranca, 1

Molta esportivitat, bona entrada, rivalitat palpable, igualtat patent, però un gol fruit d'una errada defensiva donà els tres punts a un Vilafranca que, com el Montuïri, lluità de bon de veres els 90 minuts. I això que un i altre equip sols xutaren a porta un parell de vegades a cada part.

2ª categoria regional

Montuïri, 1 - J. Bunyola, 1

P. Pollença, 0 - Montuïri, 0

Montuïri, 2 - Xilvar, 3

Juvenils

Llubí, 0 - Es Pla, 2

Es Pla, 4 - At. Rafal, 2

Cadets

Es Pla, 7 - Sta. Catalina, 0

At. Camp Redó, 5 - Es Pla, 4

Infantils

Coll d'en Rabassa, 0 - Es Pla, 20

Es Pla, 8 - At. Son Cotoner, 2

Rafal Nou, 3 - Es Pla, 7

LAPIS

joies per a tots

- Taller propi artesanal
- Gran varietat de dissenys i preus
- Certificat de garantia i autenticitat

Obert 7 dies a la setmana, de 9,00 a 19,00 h.

Ctra. Palma - Manacor, Km 28 • 07230 Montuïri, Illes Balears
Tlf. 971 16 16 00 • Fax 971 64 64 27 • www.lapis.com.tr • palma@lapis.com.tr

Alevins

Es Pla, 4 - At. Son Cotoner, 0

Benjamins F8

Porreres, 2 - Es Pla, 9

Es Pla, 4 - Esporles, 0

Pollença, 1 - Es Pla, 2

Benjamins F7

Artà, 7 - Montuïri, 1

Montuïri, 5 - Manacorins, 1

Porto Cristo, 3 - Montuïri, 5

BÀSQUET

1ª Autonòmica femení

Montuïri Lapis, 19 - Sant Josep, 32

B.S. Joan Campos, 50 - Montuïri Lapis, 29

Montuïri Lapis, 33 - J. Mariana Sòller, 43

Infantil femení

Llucmajor, 47 - Montuïri Manera, 36

Montuïri Manera, 32 - Porto Cristo, 39

MGG St. Llorenç, 35 - Montuïri Manera, 41

Mini femení

Montuïri Verger, 24 - MGG St. Llorenç, 8

Montuïri Verger, 54 - Campanet, 7

Sa Pobla, 21 - Montuïri Verger, 37

Llançament d'un córner en un dels primers partits d'aquesta temporada, en Es Revolt

Glosa

A dues simpàtiques dependentes

En es BIP hi vaig anar,
com sempre, en es mateix dia;
sa meva dona m'hi envia
per sabre es preu com està.

Allà és un gust comprar,
que hi ha de tot i fas via;
na Bel és molt bona nina
que ja se fa apreciar;
per qualsevol cosa sia,
s'ofereix per ajudar.

De na Simona ho sabia,
sa que mos sol despatxar,
que es valenta i decidida,
simpàtica amb so xerrar.

Sempre em diu: "mos 'gradaria,
Amador, si ens pots posar",
lo que cerc jo és glosar
i a sa **Bona Pau** ja està,
es vostros dos noms, Maria!

AMADOR FONT

Intuition Baguette No 3200-6700. Caja y bracciale de acero inoxidable, cristal curvo de zafiro irreflexivo, cuatro tornillos de anclaje en el fondo. Absorbe la gran presión sin excitaciones de agujas de alta seguridad, impermeable hasta 50 metros. www.maurice-lacroix.com

M
MAURICE LACROIX
Switzerland
Tomorrow's Classics

Fermin
Joyeros
Porto Cristo - Manacor - Cala Millor

Xarles de formació quaresmals

Amb motiu del lema de la Quaresma d'aquest any: "Una Quaresma per una vida més compromesa" Hem cregut oportú que la formació tengués un caire social. Per això hem convidat al Metge Joan Terrasa i a l' Asistent Social Maria Salleres.

Convidam a totes les persones interessades en la seva formació religiosa a assistir a les xarles per així no sols ampliar els nostres coneixements teològics, sinó també per viure una vida cristiana més compromesa. Les xarles seran a la rectoria el dimecres dia 6 i el dijous dia 21 a les 20'30.

Balanç econòmic de l'any 2001

Com vos vàrem prometre oferim el balanç econòmic de la parròquia corresponent a l'any 2001

Entrades	
Saldo efectiu 1-1-2001	2.873.579
Col·lectes ordinàries:	2.222.430
Donatius:	516.545
Lloguers:	3.780.151
Autofinançament:	247.000
Rifes:	225.900
Subv. varis organismes:	2.797.085
Total Entrades:	9.789.111
Total disponible	12.662.690

Sortides	
Personal i neteja:	2.548.700
Conservació i petites obres:	725.324
Activitats parroquials:	288.525
Litúrgia:culte:	161.101
Manteniment i tributs:	208.933
Obres extraordinàries ¹	9.265.561
Total sortides:	13.198.144

Resum anual	
Entrades:	12.662.690
Sortides:	13.198.144
Dèficit any 2001:	535.454
Préstec del bisbat:	4.000.000
Dèficit acumulat el 2001	535.454
Saldo a 31-12-2001:	1.108.233
Resultat de l'any 2001:	2.356.313
Saldo a 31-12-2001:	1.108.233
Préstec:	4.000.000
Endeutament a 31-12-2001:	2.891.767

¹) Entre les obres extraordinàries cal esmentar: teulades del Puig, embó, portal dels homes i reparació cúpula capella del Roser

Recés de Quaresma organitzat per l'arxiprestat del Pla

L'arxiprestat del pla ha organitzat pel dia 9 de març a les 16'00 un recés de quaresma que predicarà el diaque permanent Carles Fox a l'ermita de Sant Honorat.

Curset pre-matrimonial

Del 11 al 15 de març a les 21h es farà el curset pre-matrimonial per a totes

aquelles parelles que es pensin casar. Els interessats, passau pel despatx parroquial per apuntar-vos-hi.

Campanyes solidaris

Durant el més de febrer, hem duit a terme dues campanyes solidaries. La primera fou per Mans Unides que recollírem 130'87 €. I la segona, a favor d'Argentina, a la que col·lectàrem 180 €. Aprofitam per agrair-vos la vostra col·laboració i la vostra solidaritat amb els nostres germans més pobres.

Horari de les celebracions de Setmana Santa

Dia 24: Diumenge del Ram

11'30 Benedicció dels rams a la creu de Son Rafel Mas.

Processó litúrgica dels rams i Eucaristia.

17'00 Via Crucis a la parròquia.

Dia 27: Dimecres Sant

19'30 Concelebració eucarística amb el Sr. Bisbe a la catedral.

Dia 28: Dijous Sant. Dia de l'amor fratern

20'00 Sopar del Senyor. Processó. Vetlla de Pregària davant la Casa Santa.

Dia 29: Divendres Sant. Dia de passió

20'00 Celebració de la passió del Senyor, davallament i processó.

Dia 30: Dissabte Sant. Vigília Pasqual

20'00 Eucaristia Pasqual: Benedicció del foc nou, renovació baptismal.

Dia 31: Diumenge de Pasqua

10'30 Processó de l'encontre i Eucaristia.

Dia 2 d'abril: Festa del Puig

9'00 Concentració a la plaça i partida a peu cap al Puig.

11'00 Celebració Eucaristia.

En acabar l'Eucaristia, ball de bot amb la banda de música.

Pluviometria

Febrer de 2002

Dia 15.....2'6 litres m²

Apotecaries

10 Març Porreres | 24 Març Vilafranca
17 " St. Joan | 31 " Ariany

Temps passat

10 anys enrere

Març de 1992

Equip informàtic per a Bona Pau

A fi de posar-nos al dia i millorar tipogràficament el contingut de la nostra revista vàrem adquirir un equip informàtic "Macintosh" el mes de març de 1992. El canvi en la presentació de **Bona Pau** de llavors ençà s'ha fet palpable.

25 anys enrere

Març de 1977

Presentació d'"Unió de Pagesos"

Per tal de crear un sindicat que defensés els interessos dels agricultors es va presentar a Montuïri una associació amb el nom d'"Unió de Pagesos". Es féu una assemblea a la que hi assistiren representacions de Sa Pobla, Son Ferriol, Felanitx, Campos, Búger, Santa Maria, Sant Joan i, naturalment, de Montuïri.

50 anys enrere

Març de 1952

Divulgadora Sanitari-Rural

Com que Antònia Garcia Horrach, qui era divulgadora "Sanitario-Rural", feia temps que no cobrava, el Governador ordenà que se li abonassin les gratificacions que se li devien i l'Ajuntament a la sessió de 5 de març de 1952 acordava el seu abonament.

Automatització de l'enllumenat públic

Dia 17 de març següent l'Ajuntament va acordar l'automatització de l'enllumenat públic mitjançant un rellotge horari a fi de no haver-hi d'haver una persona que estàs pendent d'obrir-lo i tancar-lo cada dia.

100 anys enrere

Març de 1902

Nou Ajuntament

A la sessió de dia 10 de març de 1902 el nou Ajuntament va romandre així constituït: Batle: Joan Aloy Mialles; 1r tinent de batle, Andreu Alcover Llull; Procurador Síndic, Joan Mateu Mas; i regidors: Rafel Socias Miralles, Francesc Noguera Moll, Joan Garau Bunyola, Antoni Mayol Miralles, Bartomeu Nicolau Martorell, Mateu Moll Sagreres i Joan Baptista Mas Trobat. De secretari continuava Bernat Ribas.

Cuinar en casa

Llom amb ceba i tomàtigues

Ingredients

Cebes, pastanagó, tomàtigues, oli i conyac.

Elaboració

Es posa dins una rostidora una bona capa de cebes tallades llargues i primes, un poc de pastanagó tallat ben prim i tomàtigues, tot en cru i trempat, oli i conyac per damunt el llom.

JOANA RAMONELL "MIANES"

Demografia

Febrer de 2002

Defuncions

Dia 3.- Bartomeu Fiol Cerdà "Bord de na Mas" fadrí de 81 anys.

Dia 9.- Joan Servera Miralles "Porreres" casat de 91 anys.

Dia 9.- Maria Pericàs Servera "Meravilla", viuda de 93 anys.

Dia 17.- Àngela Mora Homar "Domàtiga", viuda de 86 anys.

Dia 20.- Francisca Verd Andreu "Llufriva", viuda de 87 anys.

Dia 25.- Josep Fullana Gual "de Galiana", viudo de 84 anys.

Gent de la tercera edat encara enyora temps passat i enguany volgué celebrar el darrer dia de carnaval amb un dinar a base d'ossos de porc i alguns d'ells (millor dit, d'elles) hi acudiren disfessats d'aquesta manera

VERGER

MATERIALS DE CONSTRUCCIÓ

Ctra. Montuïri a Porreres, Km.1 • Tel. 971 646 695 • Fax 971 161 503

MONTUÏRI

La presidenta del Consell de Mallorca amb dirigents del departament de Medi Ambient i Natura

A l'hora del dinar, una multitud s'arremolinava a l'entorn del foc per torrar els ingredients que havien de menjar

Més de 12.000 persones es concentraren a la vila per a la II Diada del Caçador

El darrer diumenge de febrer, dia 24, Montuïri fou el centre d'acolliment dels caçadors, familiars i aficionats a l'art cinegètic en donar-se cita al nostre poble més de 12 mil persones que ompliren de gom a gom tot el tram de carretera que uneix la vila amb el cementeri, incloent-hi tot el Dau i carrers i camins confrontants. Aquell dia semblava que Montuïri era el punt de confluència de tantes persones que amb afany desitjaven trobar-se amb tots els qui tenen com objectiu la caça.

En aquest dia d'hivern, però assolellat es veié canalitzada amb il·lusió l'energia que els caçadors vessen quan es troben en contacte amb aquells que comparteixen la mateixa activitat lúdica, i aquesta amb el medi natural i el món rural. Una afició que pogueren compartir tants de milers de persones que practiquen les diferents modalitats de caça. Una diada que fou inaugurada a mig matí per la presidenta del Consell Insular, Mª Antònia Munar, a qui acompanyaven alts càrrecs de la institució així com molts de batles dels pobles veïnats i, com no, pel de Montuïri.

Al llarg del dia es pogueren contemplar mostres, demostracions i exhibicions de races autòctones de ca me mallorquí, cans eivissencs i ca rater, presentades per la Societat Canina Balear, proves de vol amb falcons i astors, demostració de caça de conill amb fura, exhibició de recorregut de caça, mostra

de mètodes selectius de control de depredadors, demostració de tir amb fona masculí, femení i infantil, mostra a càrrec de la Federació Ornitològica, demostració de la caça de la perdiu amb reclam i bagues, demostració de la caça de tord amb filats i mostra d'exemplars de diferents espècies cinegètiques.

Per altra part també poguérem veure nombroses exposicions, entre les quals cal esmentar les fotogràfiques de flora, fauna i medi ambient, la d'armes antigues, cartutxeria; com igualment estands i expositors de l'oficina de caça del Consell de Mallorca, guarderia de

l'Associació de Societats de Mallorca, feines i oficis artesans, empreses de Montuïri, Mallorca recicla, SEPRONA, i altres societats i federacions, fundacions i associacions relacionades amb la caça i conservació de la natura.

La jornada es va clausurar amb una gran torrada popular al llarg de tot el Dau amb més de 6.000 comensals i l'entrega de premis i guardons a bon nombre de participants en aquesta II Jornada del Caçador, organitzada pel Departament de Medi Ambient i Natura del Consell de Mallorca.

O. ARBONA

Des del cementeri fins a la vila, la carretera estava plena de gom a gom